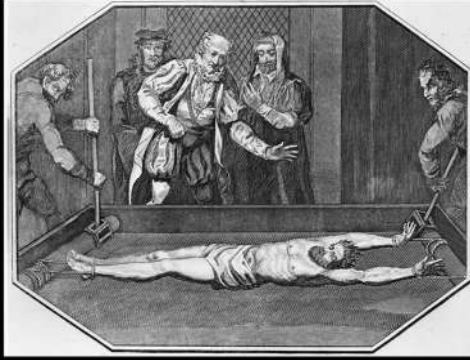

İnsan Hakları

Doç. Dr. Sadık TOPRAK
İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fak. Adli Tıp AD
sadiktoprak@gmail.com sadiktoprak.com

Bu sunumda yer alan yazı, fotoğraf ve sair içerikleri, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayımlanması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında Fikir ve Sanat Eserlerine İlgilin mevzuatı uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün maddi ve manevi tüm telif hakları Sadık Toprak'a aittir.

A torture rack in the Tower of London

İnsan hakları kavramının özellikleri

- İnsan hakları, tüm insanların sahip olduğu temel hak ve özgürlüklere denir. İnsan hakları, ırk, ulus, etnik köken, din, dil ve cinsiyet ayrımı gözetmeksizin tüm insanların yararlanabileceği haklardır.
- Bu hakları kullanmakta herkes eşittir.
- Diğer yandan insan hakları terimi bir ideali içerir. Bu terimi kullananlar, bu alanda olanı değil, olması gerekeni dile getirirler.

Bu sunumda yer alan yazı, fotoğraf ve sair içerikleri, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayımlanması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında Fikir ve Sanat Eserlerine İlgilin mevzuatı uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün maddi ve manevi tüm telif hakları Sadık Toprak'a aittir.

İnsan Hakları İhlalleri ve Tıp

- Her türlü insan hakkı ihlali, esas olarak bir travmadan ibarettir. Bu travmalar bedensel ve/veya ruhsal travmalar olacaktır. Bu travmaların vücutta ortaya çıkardığı bulguları ortaya çıkarmak tıbbın görevidir.
- İşkencenin bulgularının ortaya çıkarılması ve raporlanması, işkencenin önlenmesinde son derece önemlidir.
- İşkence mağdurlarının tedavi ve rehabilitasyonu, yine tıbbın fonksiyonları içindedir.

Bu sunumda yer alan yazı, fotoğraf ve sair içerikleri, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlaması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında Fikir ve Sanat Eserlerine İlgilin Mevzuatı uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün maddi ve manevi tüm telif hakları Sadık Toprak'a aittir.

Birinci Kuşak Haklar (Temel İnsan Hakları)

a) Bireysel hak ve özgürlükler:

- Yaşama hakkı,
- Özel yaşamı koruma hakkı,
- Beden bütünlüğünü koruma hakkı,
- Seyahat özgürlüğü,
- Düşünce, din ve vicdan özgürlüğü.

b) Toplu Özgürlükler:

- Dernek kurma özgürlüğü,
- Toplantı, yürüyüş ve gösteri yapma özgürlüğü.

c) Siyasal Haklar:

- Seçme, seçilme hakkı,
- Ülke yönetimine katılma hakkı.

Minnesota Otopsi Protokolü

- Temelde son derece ayrıntılı ve sistematik olarak hazırlanmış bir otopsi protokolüdür,
- Özellikle işkence izlerini bulmayı ve bunları belgelemeyi hedefler,
- 1990'da Minnesota'da meydana gelen yargısız infazlardan sonra geliştirilmiştir,
- Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilmiştir.

Bu sunumda yer alan yazı, fotoğraf ve sair içerikleri, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlaması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında Fikir ve Sanat Eserlerine İlgilin Mevzuatı uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün maddi ve manevi tüm telif hakları Sadık Toprak'a aittir.

İkinci Kuşak Haklar (Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar)

a) Ekonomik haklar;

- Mülkiyet hakkı,
- Teşebbüs kurma hakkı.

b) Sosyal haklar;

- Çalışma hakkı,
- Sosyal güvenlik hakkı.

c) Kültürel haklar;

- Eğitim hakkı,
- Sanat özgürlüğü,
- Basın, haberleşme özgürlüğü.

İstanbul Protokolü

- Herhangi bir işkence iddiası olduğunda izlenmesi gereken hukuki ve tıbbi prosedürleri anlatan Birleşmiş Milletler tarafından önerilen bir kılavuz kitaptır.
- Üç yıllık uluslararası çalışma sonucu oluşan taslağa BM yetkili organlarına sunmak üzere son biçimini veren 5-7 Mart 1999 tarihleri arasında 50 bilim insanının katılımı ile yapılan 3 günlük bilimsel çalışma grubu toplantısı İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı'nda yapıldığı için bu uzun isimli el kılavuzu "İstanbul Protokolü" takma adıyla anılmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası

- Madde 17: "Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz, kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz."

Bu sunumda yer alan yazı, fotoğraf ve sair içerikleri, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlaması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında Fikir ve Sanat Eserlerine İlgilin Mevzuatı uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün maddi ve manevi tüm telif hakları Sadık Toprak'a aittir.

Madde 96: Eziyet

- (1) Bir kimsenin eziyet çekmesine yol açacak davranışları gerçekleştiren kişi hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükümlenir.
- (2) Yukarıdaki fıkra kapsamına giren fiillerin;
- a) Çocuğa, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye ya da gebe kadına karşı,
  - b) Üstsoy veya altsoy, babalık veya analığa ya da eşe karşı, işlenmesi halinde, kişi hakkında üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezasına hükümlenir.

Bu sunumda yer alan yazı, fotoğraf ve sair içerikleri, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlaması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında Fikir ve Sanat Eserlerine İlgilin Mevzuatı uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün maddi ve manevi tüm telif hakları Sadık Toprak'a aittir.

Madde 94: İşkence

- (1) Bir kişiye karşı insan onuruyla bağdaşmayan ve bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, algılama veya irade yeteneğinin etkilenmesine, aşağılanmasına yol açacak davranışları gerçekleştiren kamu görevlisi hakkında üç yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükümlenir.
- (2) Suçun; a) Çocuğa, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye ya da gebe kadına karşı, b) Avukata veya diğer kamu görevlisine karşı görevi dolayısıyla, işlenmesi halinde, sekiz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükümlenir.
- (3) Fiilin cinsel yönden taciz şeklinde gerçekleşmesi halinde, on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükümlenir.
- (4) Bu suçun işlenişine iştirak eden diğer kişiler de kamu görevlisi gibi cezalandırılır.
- (5) Bu suçun ihmali davranışla işlenmesi halinde, verilecek cezada bu nedenle indirim yapılmaz.

İstanbul Protokolü'nde belirtilen işkence yöntemleri

- 1) Künt travma: Yumruk, tekme, tokat, kamçı, tel, jop, düşme
- 2) Pozisyon işkencesi: Askı, kolların/bacakların çekilip gerilmesi, uzun süreli hareket kısıtlanması, belli bir pozisyonda durmaya zorlanma.
- 3) Yanıklar: Sigara, ısıtılmış alet, kaynar sıvı, tahriş edici madde.
- 4) Elektrik şoku
- 5) Soluksuz bırakma: Sulu ve kuru yöntemler, suyun altında, ağzı/burnu kapatarak, boğazı sıkarak, kimyasal maddelerle.
- 6) Ezilmeye bağlı yaralanmalar: Parmak ezme, kalçaya/sirta ağırlık yüklemeye.

Bu sunumda yer alan yazı, fotoğraf ve sair içerikleri, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlaması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında Fikir ve Sanat Eserlerine İlgilin Mevzuatı uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün maddi ve manevi tüm telif hakları Sadık Toprak'a aittir.

Madde 95: Neticesi sebebiyle ağırlaşmış işkence

- 1) İşkence fiilleri, mağdurun;
  - a) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına,
  - b) Konuşmasında sürekli zorluğa,
  - c) Yüzünde sabit ize,
  - d) Yaşamını tehlikeye sokan bir duruma,
- e) Gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun vaktinden önce doğmasına, neden olmuşsa, yukarıdaki maddeye göre belirlenen ceza, yarı oranında artırılır.

İstanbul Protokolü'nde belirtilen işkence yöntemleri

- 7) Delici yaralanmalar: Bıçak ve kurşun yaraları, tırnakların altına sokulan teller.
- 8) Kimyasal maddelere maruz bırakma: Tuz, biber, gazyağı vb. (yaralara ve beden boşluklarına).
- 9) Cinsel: Cinsel organlara yönelik şiddet, sarkıntılık, alet kullanma, tecavüz.
- 10) Ezilmeye bağlı yaralanma veya parmakların ve kol/bacağın travmatik koparılması
- 11) Tıbbi: Parmakların veya kol/bacağın kesilmesi, organların cerrahi olarak çıkarılması.
- 12) Farmakolojik işkence: Toksik dozda verilen uyuşturucular, nöroleptikler, felç edici/küntleştirici (paralitik) ilaçlar.

İstanbul Protokol'ünde Tıbbi Raporda Aranılan Asgari Bilgiler

- Görüşme koşulları,
- Öykü,
- Fiziksel ve Psikolojik Muayene sonuçları,
- Değerlendirme ve görüş,
- Muayene yapanların kimlikleri.

Bu sunumda yer alan yazı, fotoğraf ve sair içerikleri, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kopya ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayımlanması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında Fikir ve Sanat Eserlerine İlgilin Mevzuatı uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün maddi ve manevi tüm telif hakları Sağlık Toprak'a aittir.

Kelepçeli ve göz bağlı muayene olur mu?

- Hiçbir koşulda kelepçe, gözbağı ya da diğer kısıtlayıcı aletler ile muayene yapılmamalıdır.
- Kelepçe kolluk kuvveti için bir transfer aracıdır, hasta muayene ortamına girdiği anda artık bizim hastamızdır.
- Hekim kelepçeli veya başka bir kısıtlama aracı varken muayene etmeyi reddetmelidir.
- Gereçlerini ayrıntılı olarak yazdığı bir tutanak tutularak muayeneyi reddetmelidir.

Tehlikeli hasta nasıl muayene edilir?

- Her tutuklu, mahremiyetine saygı gösteren bir ortamda muayene edilmelidir.
- Polis ya da diğer güvenlik güçleri, hiç bir zaman muayene odasında bulunmamalıdır. Bu usule dair önlemlerden yalnızca, muayeneyi yapan hekim tutuklunun sağlık personeline karşı ciddi bir güvenlik riski oluşturduğu yönünde net bir kanıt olduğuna düşünüyorsa, vazgeçilebilir.
- Böyle bir durum söz konusu olduğunda, muayene eden hekimin talebi üzerine, muayene esnasında polis ya da diğer kolluk kuvvetleri yerine sağlık kurumunun güvenlik personeli hazır bulunmalıdır. Bu durumlarda güvenlik personeli hastaya göre işleme mesafesinin dışında (örneğin yalnızca görüş mesafesinin içinde) kalmalıdır.

Rapor kime gönderilir?

- Raporun biri savcıya (talep eden olduğu için), biri kişiye veya avukatına, bir tanesi varsa TTB gibi bir kuruma, bir tanesi de doktora kalır.
- Tıbbi raporlar, hiç bir koşul altında kolluk kuvvetlerine verilmemelidir.

Bu sunumda yer alan yazı, fotoğraf ve sair içerikleri, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kopya ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayımlanması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında Fikir ve Sanat Eserlerine İlgilin Mevzuatı uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün maddi ve manevi tüm telif hakları Sağlık Toprak'a aittir.

Ruhsal bulgular somut- delil niteliğinde midir?

- Psikiyatri, psikoloji biliminin bilimsel olup olmadığı, objektif olup olmadığı tartışması çok eskimiş ve aşılmış bir tartışmadır.
- Gerekli ve yeterli bir biçimde gerçekleştirilen bir ruhsal değerlendirme objektif bir tıbbi değerlendirmedir.
- Ruhsal bulgular hiçbir fiziksel bulgu olmadığında bile somut delil niteliğindedir.

Bu sunumda yer alan yazı, fotoğraf ve sair içeriklerin, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlaması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında Fikir ve Sanat Eserlerine İlişkin mevzuatı uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün maddi ve manevi tüm telif hakları Sadık Toprak'a aittir.

Kaynaklar

- Birinci Basamakta Adli Tıp, Ed. Koc S ve Can M. Bölüm: Güncel Durumu ile Hukuki ve Tıbbi Açılardan Otopsi Süreci. Sf 140-157. İstanbul Tıp Odası Yayınları: 2010. ISBN: 978-605-5887-33-1
- Henchiffa, J. (2011). Forensic odontology, part 5. Child abuse issues. BDJ, 210, 423-438.
- YEŞİL, Pinar, Sultan TAŞÇI, and Gürsel ÖZTUNÇ. "Yaşlı istismar ve ihmâl." Dozce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi 6.2 (2016): 128-134.
- Mahmut Ayrıldizer, Sunay Yavuz, Yıldray Zeyfeoğlu. Adli Tıp Stajı Ders Notları. Manisa 2005
- Mustafa Talip Şener, Çağrı Kara. Adli nitelikli ölümlerin belirlenmesi ve izlenecek yol. Genel Tıp Derg 2014;24(EK 2):58-61
- KÜÇÜK, Ahmet, and Mahmut Alp Karahan. "Beyin ölümü tanısı ve son değişiklikler." Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 12.2 (2015): 328-331.
- Clinical forensic medicine : a physician's guide / edited by Margaret M.Stark. -- 2nd ed. Rev. ed. of: A physician's guide to clinical forensic medicine. C3000.
- www.forensicmed.co.uk
- https://www.acilcalsanlari.com
- Simonik, Francesco, Leonardo Ciccone, and Lorenzo Desinan. "Accidental death in a jack-knife position." Forensic Science International: Reports 1 (2019): 100048.
- Nouma, Y., et al. "Accidental hanging among children and adults: A report of two cases and review of the literature." Egyptian Journal of Forensic Sciences 6.3 (2016): 310-314.
- Akın, Merve. "Ale işçi öldü." İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası 71.1 (2013): 27-41.
- Kim, Eun Na, Jae-Noon Shim, and Chong-Jai Kim. "Wharton Jelly Hair in a Case of Umbilical Cord Stricture and Fetal Death." Journal of pathology and translational medicine 53.2 (2019): 145.
- Ersoy, Nermin, Müesser ÖZCAN Şenses, and Rahime Aydın Er. "Acil tıp'ta aydınlatılmış önam." Ulus Travma Acil Cerrahi Derg 16.1 (2010): 1-8.
- Jang, Eun Sil, and Sanghan Lee. "Significance of Knife Tip Injuries as Hesitation Marks." Korean Journal of Legal Medicine 43.1 (2019): 7-15.
- https://www.tb.org.tr/eweb/istanbul_prot/g2.html

Muayene Yöntemi

- Kimlik saptanması
- Öykü
- Özgeçmiş
- Yakınma
- Klinik bulgular
- Fizik muayene

Bu sunumda yer alan yazı, fotoğraf ve sair içeriklerin, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlaması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında Fikir ve Sanat Eserlerine İlişkin mevzuatı uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün maddi ve manevi tüm telif hakları Sadık Toprak'a aittir.

Laboratuvar

- Radyoloji
- Biopsi
- Biyokimya

Bu sunumda yer alan yazı, fotoğraf ve sair içeriklerin, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlaması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında Fikir ve Sanat Eserlerine İlişkin mevzuatı uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün maddi ve manevi tüm telif hakları Sadık Toprak'a aittir.